

ด้านการเกษตรขณะนี้ คือ ปัญหาขาดแคลนน้ำ ดินเสื่อมสภาพ ราคาผลผลิตต่ำ พ่อค้าคนกลางกดราคา ถ้าหากได้รับการแก้ไขแล้วคาดว่าอาชีพเกษตรกรกรมจะดีขึ้น

2. ด้านการศึกษา ประชาชนเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในชุมชน ควรจะให้ความรู้ด้านวิชาสามัญ เพื่อป้องกันการลืมหืมมือและให้ความรู้ด้านวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางการประกอบอาชีพ และเพิ่มรายได้ ประชาชนคิดว่าในอีก 10 ปีข้างหน้า ความรู้ทางด้านวิชาการจะก้าวหน้ามากขึ้น จึงจำเป็นที่โรงเรียนควรมีบทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชนและเยาวชนในด้านนี้ด้วย แต่ในขณะเดียวกัน ชุมชนก็มีความห่วงใยในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน จึงต้องการที่จะร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับโรงเรียน เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ด้านประเพณี ประชาชนมีความเห็นว่าประเพณีของท้องถิ่นจะเสื่อมลง การละเล่นพื้นเมืองจะลดน้อยลง และอาจสูญไปเลยก็ได้ สภาพทางสังคมชนบทจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ดังนั้นโรงเรียนและวัดควรเป็นสถาบันที่ส่งเสริม สนับสนุน และดำรงไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่นแต่ละแห่ง

4. ด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนเห็นว่าในปัจจุบันยังขาดความรู้ และคำแนะนำในเรื่องโภชนาการ และการวางแผนครอบครัว แต่คิดว่าในอนาคต โรงเรียนจะประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขช่วยเหลือให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาได้มากขึ้น ส่วนในด้านการรักษาความสะอาดบ้านและชุมชน ประชาชนต้องการให้นักเรียนแสดงบทบาทในการพัฒนาและจัดโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน สิวิรัตน์ สุทธิดารา (2529 : 26-27 อ้างอิงมาจาก มานพ กาละดี, 2526 : 333-337)

สนอง สุวรรณวงศ์ (2519 : 97-101) ได้ศึกษาบทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริการการศึกษาประจำบ้านขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากกลุ่มกรรมการศึกษาสมาชิกสภาตำบล และประชาชนทั่วไป พบว่ากลุ่มกรรมการศึกษาและกลุ่มของประชาชนต้องการให้โรงเรียน จัดสอน ผักพื้นบ้านประชาชนให้อ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น และในด้านปัญหาต่าง ๆ กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการให้นักเรียนได้ร่วมทำนิตยสารทางศาสนาให้ท้องถิ่น และกลุ่มของสมาชิกสภาตำบลและประชาชนต้องการให้ครูออกเยี่ยมประชาชน เป็นกันเองกับชาวบ้าน และต้องการให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมของวัดอย่างใกล้ชิด

ฉลาด บุญเนียร (2524 : 82-88) ได้ทำการศึกษามบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษากับชุมชน ตามทัศนะ ของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเฉพาะในด้านการบริการชุมชนพบว่า

1. บทบาทที่เป็นจริง จากทัศนะของทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า การบริการชุมชนใน 4 ด้านต่อไปนี้ คือ การให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาชีพและวิชาการให้ชุมชน การสำรวจความต้องการและความจำเป็นที่ชุมชนควรได้รับการพัฒนา และการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยให้ชุมชน ล้วนแต่มีบทบาทอยู่ในเกณฑ์ต่ำ บทบาทที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือการนำนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ภายในชุมชนและไม่มีกลุ่มตัวอย่างใดที่แสดงทัศนะต่อบทบาทที่เป็นจริงในการบริการชุมชนของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง

2. บทบาทที่คาดหวัง ครูกับคณะกรรมการโรงเรียนมีความคาดหวังตรงกันว่าในกิจกรรมต่อไปนี้ โรงเรียนควรมีบทบาทอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ การร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น การให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การจัดบริการห้องสมุดให้กับชุมชน การเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาชีพและวิชาการให้ชุมชน การสำรวจความต้องการและความจำเป็นที่ชุมชนควรได้รับการพัฒนาการฝึกอบรมวิชาการ และวิชาชีพให้ชุมชน การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยให้ชุมชน และการร่วมกับหน่วยงานอื่นสำรวจอนามัยชุมชน ส่วนในบทบาทด้านที่ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้น ทัศนะของครูคาดหวังในเกณฑ์สูง ขณะที่คณะกรรมการโรงเรียนเห็นว่าควรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

นอกจากนี้ ทั้งครู และคณะกรรมการโรงเรียน ต่างก็มีความต้องการอยู่ในเกณฑ์สูงต่อบทบาทที่โรงเรียนนำนักเรียนออกไปบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน สำหรับทัศนะของผู้ปกครองมีความต้องการให้บทบาทอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทั้งสิ้น

สงัด มิตกิตติ (2525 : 57-61) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน ครู และประชาชนทั้งเกษตรกร และไม่ใช่เกษตรกร ที่มีต่อการบริการชุมชนของโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านวิชาการครูมีความต้องการในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บริหาร เกษตรกร และผู้ไม่ใช่เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก ด้านเศรษฐกิจ

และอาชีพเกษตรกรและผู้ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการในระดับมากที่สุด ผู้บริหารและครูมีความต้องการในระดับมาก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านโภชนาการ และอนามัย ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการมาก ด้านการบริการอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการในการให้บริการชุมชนของโรงเรียนแต่ละกลุ่มตัวอย่างพบว่า

1. ระหว่างผู้บริหารกับครู มีความต้องการในการให้บริการชุมชนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
2. ระหว่างเกษตรกรกับผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกร มีความต้องการต่อบริการชุมชนของโรงเรียน ไม่แตกต่างกันในด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการช่วยเหลือกิจกรรมชุมชน และด้านบริการอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้านโภชนาการและอนามัย เกษตรกรกับผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ต่อมา สิริรัตน์ สุกษิตารา (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดตรัง เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบกิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดตรัง กระทำอยู่ กับความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานการพัฒนาร่วมกัน ที่มีต่อกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียน รวมทั้งเปรียบเทียบความต้องการในการบริการชุมชนระหว่างชุมชนในเขตเมืองกับชุมชนนอกเขตเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนก กิจกรรมบริการชุมชนออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการ ด้านวัฒนธรรม คุณธรรม และจริยธรรม ด้านอนุรักษ์รักษาทรัพยากรชาติ และปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา ด้านนันทนาการ ด้านเผยแพร่ข่าวสาร และด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติและสวัสดิภาพในท้องถิ่น การศึกษาครั้งนี้ พบว่า กิจกรรมบริการชุมชนที่โรงเรียน กระทำอยู่ กับความต้องการของชุมชนที่มีต่อกิจกรรมบริการชุมชน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาร่วมกันมีความต้องการในด้านวัฒนธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ด้านเผยแพร่ข่าวสาร และด้านส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และสวัสดิภาพในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้น เป็นเพียงการกล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน และการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งห้าด้าน คือ ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม ด้านนันทนาการ และด้านเผยแพร่ข่าวสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนที่จะนำมาศึกษาถึง การจัดกิจกรรมการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในครั้งนี้ แต่ยังไม่ได้นำปัจจัยทางด้านอื่น ที่จะส่งผลถึงการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนให้เห็นเด่นชัด ดังนั้นในส่วนที่สาม จะกล่าวถึงปัจจัยของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะนำแนวความคิด จากการศึกษาลักษณะของตัวแปรเพื่ออธิบายถึงเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาต่อไป ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน อันได้แก่ ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับชั้นที่เปิดสอน และประเภทของโรงเรียน ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขนาดของโรงเรียน

การจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่นใด ๆ เป็นแรงผลักดันมาจากความต้องการของคนที่อยู่ในชุมชนและสังคมนั้น เมื่อชุมชนและสังคมขยายใหญ่ขึ้นความต้องการทางด้านการศึกษาก็มีมากขึ้น ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตได้และโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ให้การศึกษาก็ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยกว่าหน่วยงานหรือสถาบันอื่น เมื่อโรงเรียนขยายขนาดขึ้นตามขนาดของชุมชนและสังคมที่ตั้งอยู่ ปริมาณงานในโรงเรียนย่อมต้องเพิ่มขึ้นด้วย เพราะขนาดของโรงเรียนขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชาชน ความต้องการเศรษฐกิจและสังคม (สงวน สิทธิเลิศอรุณ, 2523 : 123) ในโรงเรียนที่มีครูและนักเรียนมาก ๆ งานก็ย่อมมากขึ้นเป็นเงาตามตัว และเมื่องานของโรงเรียนขยายตัวออกมากขึ้น ทำให้งานล่าช้าและมีความขัดแย้งอยู่บ่อย ๆ (พนัส ทัศนาคินทร์, 2524 : 35)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการศึกษา การจัดกิจกรรมบริการชุมชนในเรื่องขนาดของโรงเรียน ได้มีผู้ศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันพอจะนำมาอ้างอิงได้ ดังต่อไปนี้

จิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : 71) ได้ศึกษา ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนขนาดต่างกันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของ ปัญหาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่า ผู้บริหารขนาดอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ มีปัญหาน้อยที่สุด

ทำนองเดียวกัน สว่าง โอฬาริกบุตร (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนะต่อ ปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมพงษ์ ศิริเขต (2523 : 38) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการ บริหารของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า ครูใหญ่ที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีกระบวนการบริหารด้านการตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสาร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ต่อมา นิโรธ งามสมัน (2527 : 63) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารตาม ความต้องการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดต่างกัน มีความต้องการ พฤติกรรมผู้นำ มิติกิจสัมพันธ์ และมิติมิตรสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ประจวบ อุ่นเคียร (2528 : 199) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานที่ปฏิบัติจริง และที่ควรปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 สังกัด กรมสามัญศึกษา พบว่า คณะกรรมการการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีทัศนะต่อการบริหารงานที่ปฏิบัติจริงและ การบริหารงานที่ควรปฏิบัติ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกด้าน

ลักษณะเช่นนี้ จึงสงสัยว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ขึ้นไป ขนาดกลาง และขนาด เล็กจะมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนและปัญหาแตกต่างกันออกไปหรือไม่ ดังนั้นในการวิจัย ครั้งนี้ จึงได้นำเอาขนาดของโรงเรียนมาเป็นตัวแปรในการศึกษาด้วย

2. ที่ตั้งของโรงเรียน

2.1 แบ่งตามเขตเมือง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2524 : 74) ได้สรุปปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในชนบท โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในชนบทมีความขาดแคลนด้านต่าง ๆ สูง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในชนบทเติบโตช้า

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ตั้งของโรงเรียนในเขตเมืองและนอกเขตเมืองนั้น วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : 81) ได้ศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่าปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในภาคใต้ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในเขตเมืองและนอกเขตเมืองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิยม ศรีวิเศษ (2521 : 49) ได้วิจัยเรื่องความพึงพอใจในการทำงานของข้าราชการส่วนจังหวัด ตำแหน่งครู เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัย พบว่าครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตสหภาพมีความพึงพอใจในปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มปัจจัยระดับและปัจจัยต่ำๆ ไม่แตกต่างกัน แต่ ประจวบ อุ่นเดียร (2528 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงานที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 พบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีทัศนคติต่อการบริหารงานที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่า การบริหารที่ควรปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มาปฏิบัติงานในโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีทัศนคติต่อการบริหารงานที่ปฏิบัติจริง ด้านการบริหารกลุ่มโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ในด้านการให้คำปรึกษาแนะนำโรงเรียนในกลุ่ม

จะเห็นได้ว่า คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองกับชนบท มีความแตกต่างกัน จึงคาดว่าโรงเรียนที่ตั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง น่าจะส่งผลต่อเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา เช่นกัน จึงนำตัวแปรนี้มาทำการศึกษานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

2.2 แบ่งตามเขตการศึกษา

การจัดและบริหารการศึกษาในภาคใต้ มีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาคอื่น ๆ เช่นเดียวกัน โดยมีเขตการศึกษา 3 เขต คือ เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ซึ่งต่างก็มีปัญหาในด้านการจัดการศึกษาแตกต่างกันออกไปอีก เช่น ในเขตการศึกษา 2 คือ สี่จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล เป็นเขตที่อยู่ห่างไกลจากส่วนกลางมากที่สุด และมีชาวไทยมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมาก ความเคร่งครัดในหลักทางศาสนาของชาวไทยมุสลิมเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการจัดและบริหารการศึกษามากพอสมควรเพราะผู้ปกครองมักจะ ไม่ส่งเสริมให้บุตรหลานของตน เข้า เรียนในโรงเรียนและให้เข้าโรงเรียนเอกชนหรือไม่ก็ไปศึกษาต่อต่างประเทศ (ฉาย อินทรสกุล, 2511 : 9-10) เคยสำรวจพบว่า ภาวะการศึกษาในเขตการศึกษา 2 ประชาชนในเขตนั้นร้อยละ 73 นับถือศาสนาอิสลาม สนใจในการศึกษาเรื่องศาสนามากกว่าวิชาสามัญ ดังนั้นการจัดการบริหารการศึกษาในเขตการศึกษา 2 นอกจากจะมุ่งยกระดับการศึกษาของประชาชนโดยเร่งด่วนแล้ว ยังจะต้องอนุโลมตามความต้องการ ความจำเป็นและต้องพิจารณาถึงเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสำคัญด้วย ส่วนในเขตการศึกษา 4 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดที่อยู่ชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ เป็นจำนวนมากคือ จังหวัด ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง มีปัญหาการศึกษาเฉพาะท้องถิ่นที่สำคัญคือการจัดการศึกษาสำหรับชาวเกาะให้ทั่วถึงกันด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. : 206-212)

สำหรับงานวิจัยที่พอนำมา เป็นแนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนตามเขตการศึกษานั้นก็มี วิโรจน์ แก้ววันแสง (2529 : 93) ได้ศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 เขตการศึกษา 3 และเขตการศึกษา 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 3 มีปัญหามากกว่าในเขตการศึกษาอื่น ๆ ผู้บริหารในเขตการศึกษา 4 มีปัญหาน้อยที่สุด

ดังนั้นในลักษณะเช่นนี้ จึงต้องการทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2 เขตการศึกษา 3 และเขตการศึกษา 4 จะมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนแตกต่างกันออกไปหรือไม่ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำเอาเขตการศึกษามาเป็นตัวแปรในการศึกษาด้วย

3. ระดับชั้นที่เปิดสอน

ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการแล้ว จะเห็นว่านักเรียนที่เรียนระดับชั้น ม.1-ม.3 และระดับ ม.1-ม.6 ทั้งสองระดับอยู่ในช่วงวัยรุ่น ศรีเรือน แก้วกังวาล (2523 : 82) บันทึกไว้ว่า ช่วงวัยรุ่นอยู่ระหว่างอายุประมาณ 12 ปี ถึงเจริญเต็มที่ 25 ปี ช่วงอายุ 12-14 ปี เป็นระยะวัยแรกเริ่มมีลักษณะพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็ก ช่วงอายุ 15-18 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลาง ลักษณะพฤติกรรมอยู่ก้ำกึ่งระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ จะเห็นว่าโรงเรียนที่เปิดสอนระดับ ชั้น ม.1-ม.3 นั้น ผู้บริหารต้องบริหารนักเรียนวัยแรกเริ่ม ขณะที่โรงเรียนที่เปิดสอนระดับ ม.1-ม.6 ผู้บริหารต้องบริหารนักเรียนวัยรุ่นและวัยตอนกลาง ซึ่งเด็กสองกลุ่มนี้พฤติกรรมแตกต่างกัน ปัญหาจึงมีมากจึงอาจทำให้จัดกิจกรรมอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนน้อยลงก็เป็นได้

ในเรื่องนี้ วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : 100) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ พบว่าปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้น ม.1-ม.3 และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้น ม.1-ม.6 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น จึงต้องการทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีโรงเรียนเปิดสอนระดับชั้นต่างกัน จะมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนต่างกันหรือไม่ จึงนำตัวแปรเกี่ยวกับระดับชั้นที่เปิดสอนนั้น มาศึกษา

4. ประเภทของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525 : 73-74) ได้ทำการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช.) ซึ่งเป็นการประเมินผลระยะครึ่งโครงการ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนในโครงการทดลอง 14 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนนอกโครงการ 14 โรงเรียน ผลของการประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนพบว่า ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรมการพัฒนาร่วมกันในระยะเริ่มแรกนั้น โรงเรียน มพช. จัดกิจกรรมมากกว่าโรงเรียนนอกโครงการ ส่วนด้านคุณภาพด้านกิจกรรมพบว่า มีกิจกรรมบางด้านที่โรงเรียน มพช. จัดได้ดีกว่าโรงเรียนนอกโครงการ ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม และด้านบริการข่าวสาร ส่วนด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ โรงเรียนนอกโครงการ จัดได้ดีกว่าโรงเรียน มพช. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 : 113) ได้ทำการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทกลุ่มที่ 2 (มพช.2) ระยะสิ้นสุดโครงการ โดยให้ศึกษานิเทศก์เขตผู้ประสานงาน

โรงเรียน มพช.2 เป็นผู้ประเมินได้ประเมินว่า โรงเรียน มพช.2 ก็มีความพร้อมมากกว่าทำให้สามารถดำเนินงานได้มากกว่าโรงเรียนมัธยมนอกโครงการในทศวรรษ และเมื่อพิจารณาภาพรวมทั้ง 480 โรงเรียน สรุปได้ว่า โรงเรียน มพช.2 มีคุณภาพ การดำเนินงานสูงกว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา นอกโครงการประมาณร้อยละ 40 ส่วนที่ต่ำกว่าประมาณร้อยละ 16 และเท่าเทียมกับโรงเรียนมัธยมนอกโครงการประมาณร้อยละ 44

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทกับโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการ โดยตรงก็มีแต่ สุขุมวิท แยมเจริญ (2526 : (1)-(2)) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียน มพช. กับครูโรงเรียนมัธยมในท้องถิ่นใกล้เคียง พบว่าครูโรงเรียน มพช. และครูโรงเรียนนอกโครงการส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้ครูเข้าร่วมงานพัฒนาชุมชนในบทบาทของการเป็นผู้ร่วมงานและผู้ประสานงานและวิธีการที่จะนำโรงเรียนเข้าร่วมงานพัฒนาชุมชนตั้งแต่นั้นมา ครูโรงเรียน มพช. และครูโรงเรียนนอกโครงการมีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ครูโรงเรียน มพช. เห็นว่าวิธีที่ดีที่สุดคือการเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ อุปกรณ์ การบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนขณะที่ครูโรงเรียนนอกโครงการเห็นว่าควรจะเป็นการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน และในปีเดียวกัน จารุวรรณ วัฒนกุล (2526 : ๖-๖) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูโรงเรียนระดับตำบลที่อยู่นอกโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทเกี่ยวกับหน้าที่ของครูและโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาและนันทนาการสุขภาพอนามัย และการเมืองการปกครอง ผลการวิจัยพบว่าครูโรงเรียนมัธยมระดับตำบลส่วนใหญ่ มีความเห็นด้วยในระดับมากเกี่ยวกับหน้าที่ครูและโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจและอาชีพสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาและนันทนาการ สุขภาพอนามัย และการเมืองการปกครอง โดยส่วนใหญ่โรงเรียนมีการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ด้วยยกเว้นกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรมจากแนวทางที่ศึกษางานวิจัยข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าโรงเรียนในและนอกโครงการ มพช. เห็นด้วยกับการบริการชุมชนตามบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน

เหตุที่นำ ประเภทของโรงเรียนในและนอกโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทมาศึกษาในครั้งนี้ เพราะว่า ปีงบประมาณ 2533 นี้ โครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทได้สิ้นสุด โครงการไปแล้ว จึงต้องการทราบว่า การที่โรงเรียนบางโรงเรียนเคยเป็นโรงเรียนในโครงการนั้นยังส่งผลต่อเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนอีกหรือไม่

นอกจากนี้จากการศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน แล้วยังมีอีกตัวแปรหนึ่งที่น่าสนใจด้วย คือสถานภาพพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนอันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและ ระยะเวลาในการบริหาร ซึ่งผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เพศ

เพศ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความแตกต่างกัน อุกฤษ์ หิรัญโต (2524 : 74) กล่าวว่า "ผู้หญิง กับผู้ชายมีแนวโน้มทางจิตวิทยา ที่แตกต่างกันคือผู้หญิงมักยึดมั่นในประเพณี เครื่องศาสนา รักระเบียบวินัย และรักสวยรักงาม แต่ผู้ชายมักสนใจในเรื่องอำนาจวาสนา การทำงานให้ประสบความสำเร็จ"

วิจิตพาศน์ วัฒนสินธุ์ และ จำเนียร ช่วงโชติ (2519 : 64-65) ได้บันทึกสรุปถึงความแตกต่างระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงไว้ 5 ประการคือ

1. ความคิดของผู้ชายหนักแน่นกว่าความคิดของผู้หญิง
2. ความคิดของผู้ชายมุ่งคิดในรูปของตนเองมากกว่า ในขณะที่ความคิดของผู้หญิงเน้นหนักในรูปของสิ่งแวดล้อม
3. ผู้ชายมักคิดคาดการณ์ล่วงหน้าถึงรางวัล และการลงโทษที่เป็นผลของความเหมาะสม และไม่เหมาะสมที่เกิดขึ้นกับตนเอง ในขณะที่ผู้หญิงคิดคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับรางวัล และการลงโทษในฐานะที่เป็นผลของความเป็นมิตรหรือความเป็นศัตรูกันของสิ่งแวดล้อม
4. สิ่งที่ผู้ชายคิดมักเกี่ยวข้องกับความสำเร็จส่วนตัว ในขณะที่สิ่งที่ผู้หญิงคิดนั้นเกี่ยวข้องกับความสำเร็จด้านความรักทางสังคม และมิตรภาพมากกว่า
5. ความคิดของผู้ชายก่อให้เกิดการกระทำที่ประสังค์ร้ายและก้าวร้าวเกิดขึ้นในสังคมที่มีการแข่งขัน ในขณะที่ความคิดของผู้หญิงก่อให้เกิดอิสรภาพในสภาวะแวดล้อมที่เต็มไปด้วยมิตรภาพหรือก่อให้เกิดบรรยากาศของความ เป็นมิตร

จากการศึกษาของ กิลเมอร์ (Gilmer อ้างใน ปิยนุช สุจิต, 2528 : 32) โดยการสำรวจหลาย ๆ ครั้ง พบว่า เพศหญิงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะว่าเพศหญิงมีความต้องการด้านการเงิน และมีความทะเยอทะยานทางอาชีพน้อยกว่าเพศชาย

จากการศึกษาของ ราตรี ฤทธิสาร (2523 : 87) เรื่อง บุคลิกภาพกับพฤติกรรม
 ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นสตรีในเขตการศึกษา 6 ปี พ.ศ. 2523 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
 ที่เป็นสตรี มีพฤติกรรมผู้นำทั้งมิติสัมพันธภาพ และมิติกิจสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง และผู้บริหารโรงเรียน
 ที่เป็นสตรีมีลักษณะบุคลิกภาพที่เรียงจากมากไปหาน้อย คือด้านความอดทน ความมีน้ำใจ ความเป็น
 ระเบียบ การรู้สำนึก การเข้าใจผู้อื่น ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ การเปลี่ยนแปลง ความมีไมตรี
 สัมพันธ์ ความเป็นอิสระ ความมีอำนาจ การแสดงตัว การให้ผู้อื่นใช้อำนาจ การก้าวร้าว และความ
 สนใจทางเพศ ตามลำดับ

ผลงานวิจัยของ ลอยด์ (Lloyd, 1976 : 743-744-A) ซึ่งได้ศึกษาบุคลิกภาพ
 ของผู้บริหารที่เป็นสตรี ด้วยแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ พบว่าผู้บริหารที่เป็นสตรี มีอารมณ์มั่นคง
 มีอำนาจเคร่งขรึม ซื่อตรงต่อหน้าที่ ออกสังคม ยอมรับนับถือ มีความคิดริเริ่ม สุขุมฉลาด เชื่อมั่น
 ในตนเอง เป็นอิสระแก่ตน ควบคุมตนเองได้และผ่อนคลายมากกว่าคนทั่วไป

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วจึงพอจะกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีเพศต่างกันย่อมมีความรู้สึก
 นึกคิดที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ที่มีเพศต่างกันน่าจะมี เจตคติต่อการจัดกิจกรรม
 บริการชุมชนแตกต่างกัน จึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาคั้งนี้

2. อายุ

อายุนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็นตัวกำหนดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผล
 ต่อการบริการชุมชนของโรงเรียนได้ในเรื่องนี้ อีมันด์ ประศาสน์กุล (ม.ป.ป. : 4) กล่าวว่า
 "อายุเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน บุคลากรที่มีอายุมาก
 จะมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าบุคลากรที่มีอายุน้อย"

อุทัย หิรัญโต (2524 : 73-74) กล่าวว่า "วัยของบุคคลนั้นบ่งชี้ถึงความรู้สึก
 นึกคิดความสนใจ ทศนคติบุคลิกภาพ ของคนให้แตกต่างกัน สิ่งที่จะมองเห็นได้ชัด เช่น เด็กจะมีความรู้สึก
 นึกคิดต่อความสนใจและความรอบรู้ที่แตกต่างกับผู้ใหญ่ คนที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์มากกว่าคนที่
 อายุน้อยและอาจจะมีเหตุผลมากกว่า วัยต่าง ๆ ของคน ย่อมมีปัญหา ความสนใจ ผลประโยชน์ และ
 ทศนคติที่แตกต่างกันไป"

ในทำนองเดียวกัน ปราโมทย์ จิตบรรจง (2522 : 66) กล่าวว่า "ผู้ที่มีอายุมาก
 มีชีวิตในสังคมมากย่อมทำให้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ความคิดเห็นจึงอาจจะแตกต่างกัน"

สุชา จันทร์เอม และ สุรางค์ จันทร์เอม (2520 : 74-78) ได้ให้ความเห็น พอสรุปได้ว่า วิทยุใหญ่ ที่นับจากช่วงอายุ 20-35 ปีขึ้นไป ประสิทธิภาพทางร่างกายจะมีความกระฉับกระเฉงมากที่สุด ต่อจากนั้นพลังจะค่อย ๆ ลดลงทีละน้อย และเมื่ออายุระหว่าง 40-50 ปี จะมีอัตราลดลงเร็วขึ้น ส่วนวัยกลางคน ที่มีอายุระหว่าง 40-60 ปี ความกระฉับกระเฉงจะลดลงไปบ้าง เนื่องจากความเสื่อมทางระบบต่าง ๆ ของอวัยวะ ความเสื่อมดังกล่าวจะมีผลกระทบกระเทือน ต่ออารมณ์ ประสิทธิภาพในการทำงานก็จะลดลงผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน จึงมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ การงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับอายุที่ส่งผลต่อทักษะ ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

ธานี จันทร์สุข (2526 : 68) ได้ศึกษาถึงความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรม เกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร ในปี 2525 ผลการศึกษานพบว่า ค่านิยมที่เกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เช่นเดียวกัน ประสพศรี เตมียบุตร (2526 : 66) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานบริหาร โรงเรียนในतरคณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ผลการศึกษานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และอายุต่ำกว่า 40 ปี มีทักษะต่อการปฏิบัติงานบริหาร ด้านการสร้างควมสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

ต่อมา ประจวบ อุ่นเคียร (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะการบริหารงาน ที่ปฏิบัติจริงและการบริหารที่ควรปฏิบัติของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า คณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีอายุต่างกันมีทักษะต่อการ บริหารงานที่ปฏิบัติจริงต่ำกว่า การบริหารที่ควรปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ สมมาตร แก้วลาย (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดตรัง ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน และผลงานวิจัยของ ประดิษฐ์ ระสิदानนท์ (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ที่พบว่า ครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด นราธิวาส ที่มีอายุต่างกันบริหารงานด้านการรายงานและงบประมาณแตกต่างกัน

แต่ ทัฬหีมา แซ่ตัน (2531 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในภาคใต้ของประเทศไทย ตามโครงสร้างการบริหารงานปี พ.ศ. 2527 พบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ อำเภอตามโครงสร้างการบริหารงานปี พ.ศ. 2527 ที่ปฏิบัติจริงและควรปฏิบัติตามทัศนะของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุต่างกัน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปริญญา รอดแก้ว (2529 : 111) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีวุฒิต่ำกว่า 45 ปี กับ 45 ปีขึ้นไป ปฏิบัติด้านความ สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกับ ก้าน หล้าคอม (2521 : 87-88) ได้ศึกษาบทบาทของหัวหน้าหมวดการศึกษา ตามทัศนะของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษานพบว่า ครูใหญ่ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทจริง ไม่แตกต่างกัน

เนติ นิลสาย (2517 : 75) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะ ของครูใหญ่โรงเรียนประชาบาล ในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษานพบว่าครูใหญ่ที่มีอายุต่างกันมีทัศนะ ต่อบทบาทจริง ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านบุคลากร ด้านงานพิเศษของศึกษานิเทศก์อำเภอ ไม่แตกต่างกัน

ส่วน สุรพงษ์ นุสสุวรรณ (2526 : 77-83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาททางการ ศึกษาของครูใหญ่ ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ เขตการศึกษา 11 พบว่า ครูและประชาชน เห็นว่าครูใหญ่ มีอายุมากขึ้น จะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากมีความเข้าใจ ในด้านต่าง ๆ และมีปัจจัยเกื้อหนุน เช่น ฐานะ ความมั่นคงในอาชีพ ครอบครัวมีความรับผิดชอบ มากขึ้น และสังคมชนบทยกย่องด้านอาวุโส จึงสรุปรักชาครูใหญ่ที่มีอายุสูงจึงมีกำลังใจในการแสดง บทบาทของตนได้มากกว่าครูใหญ่ที่มีอายุน้อย

จะเห็นได้ว่าอายุนับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เป็นตัวกำหนดความคิดเห็น และการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาจากการทำงานของชน จากผลงานวิจัย หลาย ๆ แห่งพบว่า บุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มักจะมีความคิดเห็นและการปฏิบัติในสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันดังนั้น อายุ จึงน่าจะเป็นตัวแปรตัวหนึ่ง ที่มีผลต่อเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชน

3. ระดับการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีระบบเพื่อให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ในเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยมุ่งหมายที่จะให้บุคคลที่ผ่านการศึกษาไปแล้ว สามารถที่จะนำสิ่งที่ได้รับไปเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์แวดล้อม และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

ชาบูซึย สวิตริงสิมา (2522 : 25) กล่าวว่า "คุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของบุคลากรในองค์การก็คือ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพที่ได้รับจากการศึกษาอบรมมา ที่เรียกว่า วุฒิทางการศึกษา"

วิจิตนาณี วัฒนสิทธิ์ และ จำเนียร ช่างโชติ (2519 : 120) กล่าวว่า "ระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ข้อมสัมพันธ์กับความกว้างของประสบการณ์ทางการศึกษาที่ได้รับและความแตกต่างทางสติปัญญาเกี่ยวกับความแตกต่างของจำนวนเวลาที่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการในโรงเรียนอีกด้วย"

นอกจากนี้ หนัส หัตถาติกรณ์ (2526 : 21-37) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า คุณสมบัติของบุคคลที่จะมีผลกระทบต่อองค์การประการหนึ่ง คือ การศึกษาและประสบการณ์ที่มีมาแต่เดิม ดังนั้นวิธีการกำหนดตำแหน่งของข้าราชการจึงต้องคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ กล่าวคือ

1. การกำหนดตำแหน่งโดยอาศัย วุฒิทางการศึกษามักจะใช้ในการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการในครั้งแรก

2. การกำหนดตำแหน่งโดยอาศัยประสบการณ์ในการทำงาน เป็นองค์ประกอบด้วย มักจะใช้ในการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรระดับการศึกษา ของผู้บริหาร ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ สุธิตนา บุรณะวิทย์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สง่า โพนีวัง (2524 : 31) ซึ่งศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับ

ความคิดเห็นของข้าราชการครู ต่อระบบบริหารการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษา 6 ที่ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับความคิดเห็นของครูว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ปรากฏว่าระดับการศึกษาของครูที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น

บุญสิทธิ์ สหัสรังษี (2529 : 98) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้ พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานของศึกษาธิการอำเภอในภาคใต้ ที่มีวุฒิแตกต่างกัน คือ วุฒิปริญญาตรีลงมา และวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประเสริฐ ช่าววงษ์ (2524 : 84) ที่ได้ศึกษาปัญหาในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า ครูใหญ่ ที่มีวุฒิแตกต่างกันมีปัญหาในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับ รำพึง อัมเรศ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับวิวุฒิ คุณวุฒิ และความเกรงใจของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง ที่พบว่า ครูใหญ่ ที่มีวุฒิต่างกัน มีพฤติกรรมผู้นำต่างกัน ทั้งมีทีมงานและมีทีมงานสัมพันธ์ (รำพึง อัมเรศ, 2517 : 46)

สาเหตุที่น่าตัวแปรระดับศึกษามาพิจารณาเพราะว่าต้องการศึกษาว่าระดับการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนแตกต่างกันหรือไม่

4. ประสบการณ์ในการบริหารงาน

ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมาหลายปี ย่อมเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า อีกทั้งประสบการณ์จะเป็นตัวช่วยชี้แนวทางในการป้องกันปรับปรุงและแก้ไข การบริหารงานด้วย และหากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ไม่เคยศึกษาวิชาการบริหารมาก่อน ย่อมเป็นที่คาดหวังได้แน่ว่าการคลี่คลายปัญหาจะกระทำได้ดีกว่า ผู้บริหารที่ไม่เคยได้ศึกษาวิชาการบริหาร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้กว้างใน เรื่องทฤษฎี และมีศิลป์ หรือเทคนิคในการใช้คน รู้จักนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรมาประยุกต์ใช้ให้ เข้ากับสถานการณ์ที่มีอยู่จริง การรู้หลักการบริหาร จะทำให้ช่วยเป็นแนวทางให้กัผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อภิธรรม ญ นคร และคนอื่น ๆ, 2524 : 2-3) ส่วน สุนีย์ ชีรดากร (2526 : 235) กล่าวว่า "ประสบการณ์จะทำให้ความสนใจหรือความคิดเห็นของคน เปลี่ยนแปลงไป"

นอกจากนั้น ละเมียด ลิมอักษร (2516 : 56) ให้ความเห็นว่า "บุคลากรที่มีประสบการณ์มากจะช่วยให้เขารู้จักแก้ปัญหาได้สะดวกขึ้นจนรู้สึกว่ายากหรือนั้นลดน้อยลง ส่วนผู้ที่มิมีประสบการณ์น้อยจะมีความวิตกกังวลและมักจะมีปัญหาอยู่เสมอ"

อันทันต์ ศรีโสภกา (2527 : 1) กล่าวว่า "การเสาะแสวงหาความรู้ของคนเรา โดยอาศัยประสบการณ์นี้มีขอบเขตจำกัด เพราะว่าประสบการณ์ของแต่ละคนไม่เหมือนกันบางครั้ง จะพบว่าคนสองคนที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน แต่มีประสบการณ์ที่แต่ละคนได้รับแตกต่างกัน จะทำให้ ความรู้ความจริงที่เขาค้นพบแตกต่างกันด้วย" และความรู้ซึ่งได้มาจากประสบการณ์จะช่วยในเรื่อง การตัดสินใจได้มาก และความสำคัญของประสบการณ์ควรจะได้รับกำหนัดให้มาก ในอีกด้านหนึ่ง การทำตามประสบการณ์อย่างหลับหูหลับตาที่เป็นอันตรายได้ คนที่มีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นปี ๆ มักจะไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ จากผู้อื่นประสบการณ์ต้องนำมาใช้ให้เหมาะสมกับ ความต้องการของสถานการณ์ใหม่ ประสบการณ์ในอดีตอาจจะไม่ให้ประโยชน์เสมอไปในการประเมิน สถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ประสบการณ์จะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อผู้ตัดสินใจตระหนักว่า ประสบการณ์ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหลายส่วนในกระบวนการของการตัดสินใจ (โยธิน ศันสน์เศรษฐ, 2525 : 6)

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ประสบการณ์ในการบริหารนั้น มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ สมพงษ์ ศรีเชต (2523 : 37) ได้ศึกษากระบวนการบริหารของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษานพบว่าครูใหญ่ ที่มี ประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานตามกระบวนการจัดองค์การ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการตัดสินใจ การวางแผน การสื่อสาร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ กฤษณ์ ศรีสุภา (2527 : 62) ได้ศึกษาถึงการบริหารงานวิชาการ ของศึกษาธิการจังหวัด ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน แตกต่างกัน สามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่ำกว่า 6 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีทักษะต่อการบริหารงานวิชาการของศึกษาธิการจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมมาตร แก้วลาย (2528 : 97) ที่พบว่า ผู้บริหาร

โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่ำกว่า 12 ปี กับ 12 ปีขึ้นไป มีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดตรัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกับ วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้พบว่า ปัญหากิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลในภาคใต้ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นระยะเวลาไม่เท่ากันคือ 0-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาแล้ว ผู้บริหารที่มีระยะเวลาบริหารนานกว่า 20 ปี มีปัญหามากที่สุด

นอกจากนี้ ราชวี ฤทธิสาร (2523 : 92) ยังพบอีกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นสตรี ตามระดับโรงเรียนและมีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารโรงเรียนมักมีพฤติกรรมผู้นำ ทั้งมิติสัมพันธ์ภาพและกิจสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า ประสบการณ์จะทำให้ความสนใจหรือความคิดเห็นของผู้บริหารเปลี่ยนแปลงไป เหตุที่นำประสบการณ์ของผู้บริหารมาศึกษาครั้งนี้ เพราะการบริการชุมชนในการดำเนินงานย่อมมีปัญหา ถ้าผู้บริหารมีประสบการณ์ คลุกคลีอยู่กับงาน หรือเคยประสบความสำเร็จในการดำเนินงานกิจกรรมหนึ่ง ๆ อาจเป็นแนวทางให้เกิดความคิดในการแก้ปัญหาในการดำเนินงานต่อไปได้ จึงนับได้ว่าประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารโรงเรียน น่าจะส่งผลกับเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งทำให้ตัวแปรเหล่านี้ที่น่าสนใจและจากรายละเอียดของตัวแปรที่จะนำมาศึกษา ทำให้แน่ใจได้ว่าการจัดกิจกรรมบริการชุมชนและเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อาจแตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อันได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับชั้นที่เปิดสอน ประเภทของโรงเรียน และสถานภาพพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการบริหารงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริการชุมชน

สำหรับงานวิจัยที่มีผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริการชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531 : 115) จารุวรรณ วัฒนกุล (2526 : ง-จ) เรื่อง เจริญชัย (2527 : 83-86) สัจด์ มิตกิตติ (2525 : 57-61) สมณฑกา แฉิมเจริญ (2526 : (1)-(2)) สิริรัตน์ สุกษิตารา (2529 : บทคัดย่อ) สุรัตนา บุระวิเศษ (2528 : บทคัดย่อ) และอิสราพร จันทร์พราว (2526 : ง-ฉ)

ผลการวิจัยส่วนใหญ่ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริการชุมชน คล้ายคลึงกัน พอจะสรุปเป็นด้าน ๆ ได้ดังต่อไปนี้ คือการขาดแคลนงบประมาณ สนับสนุนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ การประสานงานของหน่วยราชการในท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ ประชากรส่วนใหญ่อยู่กระจัดกระจาย ปัญหาทางภูมิศาสตร์ การคมนาคม ถนนหนทางไปมาไม่สะดวก ขาดความปลอดภัยจากผู้ก่อการร้ายความแตกต่างในด้านภาษาถิ่นออกเสียงได้ของประชาชน ความอ่อนแอป่วยไข้ของประชาชน ทำให้ประชาชนไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร หรือไม่ก็ประชาชนมีความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงยาก ความต้องการของชุมชนในบางสิ่งเกินกำลังที่โรงเรียนจะจัดให้ได้ ด้านบุคลากรซึ่งครู อาจารย์ในโรงเรียนมีงานประจำมากเป็นผลให้มีเวลาน้อยสำหรับช่วยงานด้านพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ วรวิณี ทองดี (2523 : 128-129) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทเกี่ยวกับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชนโดยทำการศึกษาจากครูในโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท รุ่นที่ 1 รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ทุกโรงเรียนพบว่า ความไม่พร้อมของโรงเรียนในการให้บริการชุมชนเกิดมาจาก

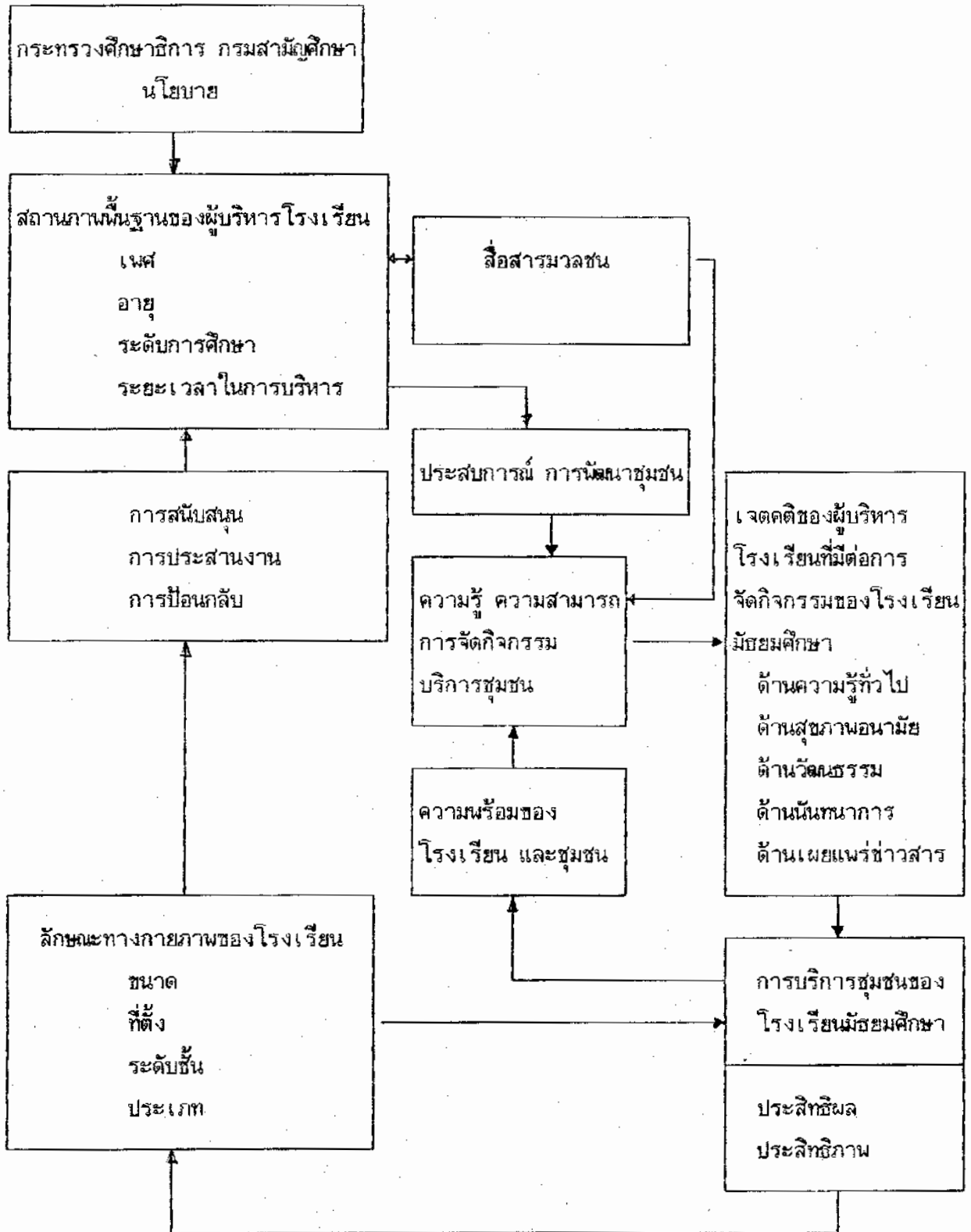
1. ขาดความรู้ พื้นฐานในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาชุมชน
2. ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน
3. ขาดบุคคลที่จะช่วยในการแสวงหาและปรับใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
4. ขาดบุคคลที่จะช่วยรณรงค์งานเพื่อชุมชน
5. ขาดการประชาสัมพันธ์ โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน

6. ชาดผู้นำกลุ่มที่จะทำหน้าที่ในการรวมบุคลากรในโรงเรียน เข้ามาทำงานร่วมกัน และแนะนำให้กลุ่มรู้จักการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนการติดตามผลงานและการประเมินผล

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนดังกล่าวมาข้างต้น จึงได้แนวทางในการรวบรวมปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยจะแบ่งออกเป็นด้านสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการประสานงาน ด้านความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน และด้านอื่น ๆ ซึ่งต้องการทราบถึงปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา จะเหมือนหรือแตกต่างกับการจัดกิจกรรมบริการชุมชน ผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วหรือไม่ประการใด จึงได้สร้างแบบสอบถามเพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุงการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนต่อไป

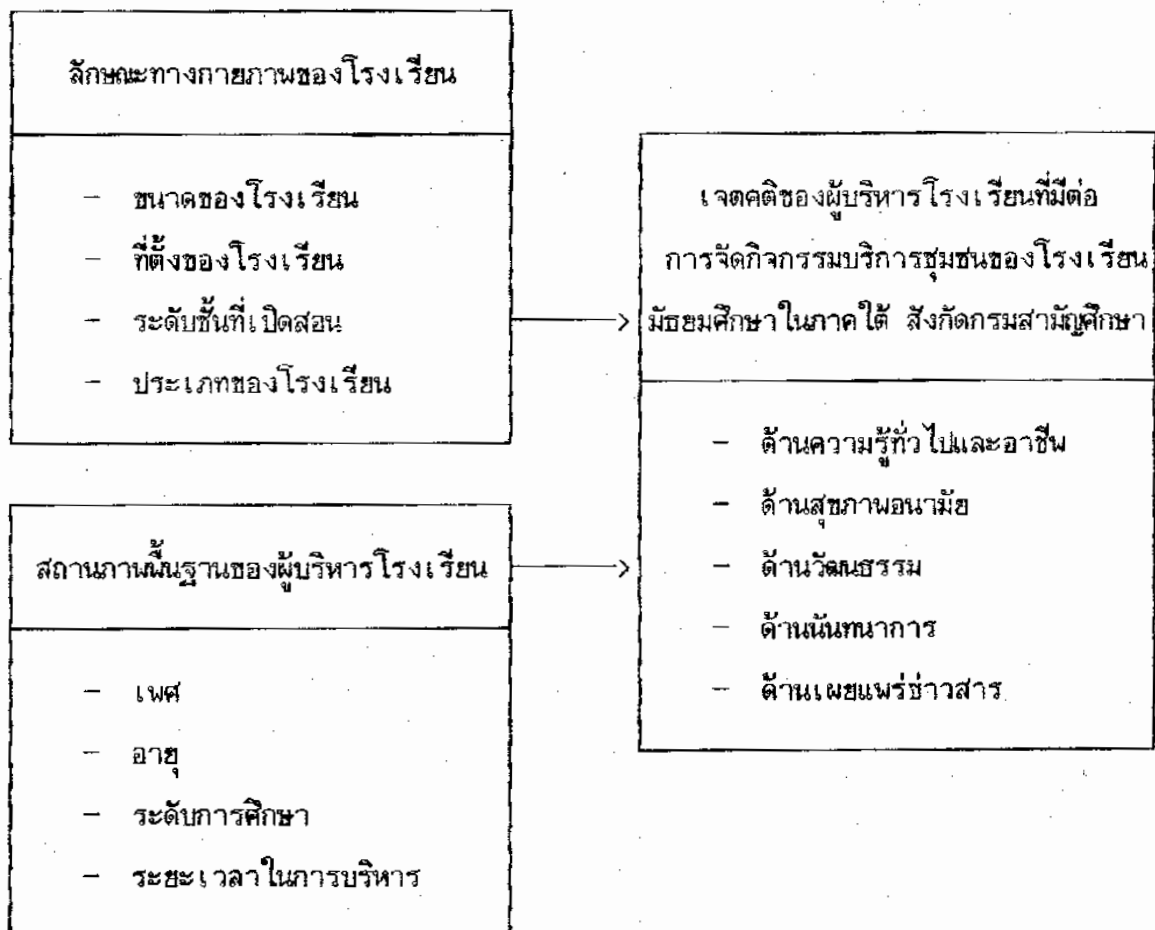
จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำมาใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบแนวความคิดในการศึกษา "การจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา" ทั้งนี้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะเกิดเจตคติต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนในด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรม นันทนาการ และเผยแพร่ข่าวสาร และจัดบริการชุมชนได้ดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้น จะเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สถานภาพพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน การสนับสนุน การประสานงานของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สื่อสารมวลชนทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์การพัฒนาร่วมกัน และความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน ดังกรอบแนวความคิด ในแผนภูมิ 3

แผนภูมิ 3 กรอบแนวความคิด "การจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา"

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จึงได้นำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งต้องการศึกษาการจัดกิจกรรมบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมบริการชุมชนที่เป็นโรงเรียนในโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทและโรงเรียนนอกโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท และเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชนทั้ง 5 ตามตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ในแผนภูมิ 4

แผนภูมิ 4 เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชน

จากแผนภูมิ 4 การศึกษาเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชน ด้านความรู้ทั่วไปและอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม ด้านนันทนาการ และด้านเผยแพร่ข่าวสาร โดยจำแนกตามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับชั้นที่เปิดสอน ประเภทของโรงเรียน และสถานภาพพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการบริหาร เพื่อตอบปัญหาว่า (1) โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้จัดกิจกรรมบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ หรือไม่ มากน้อยเพียงใด (2) โรงเรียนในโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท และโรงเรียนนอกโครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท มีความแตกต่างกันในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนหรือไม่ (3) ผู้บริหารโรงเรียนมีเจตคติต่อการจัดกิจกรรมบริการชุมชน มากน้อยเพียงไรและแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อจำแนกตามลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนและสถานภาพพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจน (4) มีปัญหา อุปสรรค มากน้อยเพียงใดและแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนอย่างไรบ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชน และการใช้การศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน โดยได้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน ซึ่งหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของโรงเรียนคือ การบริการชุมชน